

Mgr. Ing. Josef Pejřimovský Ph.D.
Junácká 1630/12
16900 Praha 6, Břevnov
email: josef.peregrin@seznam.cz

Vážená paní
Mgr. Hana Tonzarová, Th. D.
pověřena zastupováním CČSH v kauze M. sloup
přednostka Odboru pro ekumenu a vnější vztahy
Církve československé husitské
Úřad ústřední rady CČSH
Wuchterlova 5
160 00 Praha 6 – Dejvice
E-mail: hana.tonzarova@ccsh.cz

OTEVŘENÝ DOPIS

Vážená paní doktorko,

dostal se ke mne Váš dopis zastupitelům hl. m. Prahy ve věci Mariánského sloupu a jsem nucen korigovat některá, v něm a jeho příloze uvedená tvrzení a návrhy.

I. K OBSAHU VAŠEHO DOPISU:

a) *Celá kauza obnova Mariánského sloupu rozděluje společnost.*

K tomu je třeba se zamyslet, kdo toto rozdělení vytváří. S námitkami se ve skutečnosti setkáváme jen od části protestanrů, zejména CČCH a od komunistů. Většinu ateistů a protestantů Mariánský sloup přinejmenším nevdá.

Byl bych velice rád, kdybyste přijali, že nejen Mariánský sloup, ale i M. Jan Hus rozděluje národ a že byl jeho odkaz zneužit k protikatolickému boji za 1. republiky, a proto by katolíci mohli vzájet stejné námitky proti umístění jeho pomníku na Staroměstském náměstí. Nečiní to, M. Jana Husa si váží jako statečného člověka, který šel na smrt za své přesvědčení, i když nemohou přijmout, že šel na smrt za Boží pravdu.

Z katolické strany byl učiněn viditelný krok k usmíření tradic, znovuumístěním kalicha na Týnském chrámu. Naším cílem není hanobení víry kohokoli a chceme zachovat důstojnost pro všechny způsoby víry ve vyšší princip. Není předmětem našich snah se přít o věroučných rozdílech, jde o zachování demokratického principu – vzájemné úcty a tolerance k zatímním rozdílům, "Vy máte toto, my máme toto, a navzájem si je zatím ponecháme". Vždyť konečný soud patří Bohu, ne nám.

Domníváme se, že společným jmenovatelem oslovujícím skrze Mariánský sloup, obecně, pro věřící různých věrovyznání i nevěřící, je - úcta k matce, úcta a připomínání si mateřské dobrotivosti a laskavosti, úcta k dávání přednosti hodnotám mírných řešení a poklidného spoluzítí. Tento postoj je odkazem Mariánského sloupu - odkazem dosaženého míru po 30 válce a je platný pro 20. i 21. století - zabraňovat razantním krokům proti „ideologickému nepříteli“, proti jiné rase či náboženství.

b) *Vzhledem k blížícímu se výročí poprav 27 představitelů stavovského odboje na Staroměstském náměstí a v návaznosti na bohoslužbu smíření k 600. výročí smrti Mistra Jan Husa navrhuje Valné shromáždění ERC, aby na místě bývalého ... mariánského sloupu na Staroměstském náměstí vznikl symbolický památník smíření.*

Symbol smíření je věc potřebná a užitečná, ale o jeho podobě lze diskutovat. Symbol smíření musí být symetrický, jakákoli asymetrie vyvolá jen další nespokojenost jedné nebo obou stran. Podle mého názoru jsou možná 2 symetrická řešení:

- 1) Obnovení Mariánského sloupu s tím, že místo anděla, potírajícího herese, bude vytesán anděl smíření. To bylo již navrženo sochařem M. Petrem Váňou a podle zatímních reakcí se zdá, že tato cesta je v katolické církvi schůdná. Symbolem smíření by tak byla socha M. Jana Husa, obnovený Mariánský sloup a kalich na Týnském chrámu.
- 2) Druhá varianta vyžaduje odstranění všech rozdělujících symbolů za Staroměstského náměstí, tedy neobnovení Mariánského sloupu, odstranění pomníku M. Jana Husa a kalicha z Týnského chrámu. Následné vybudování symbolického památníku smíření. Jeho podobu by bylo třeba dojednat. Obávám se, že shoda na jeho podobě by bylo velmi obtížná.

c) *Valné shromáždění ERC vyslovuje záměr pořádat ve spolupráci s ČBK ekumenické shromáždění pokání k výročí bitvy na Bílé hoře v roce 2020 a pověřuje předsednictvo jednat tímto směrem.*

S tímto záměrem mohu jen souhlasit, jako s rekviem za padlé obou stran a takovou iniciativu vítám. Nevím ale, k čemu se má vztahovat pokání. Pokání má být za to, že stavovští velitelé nebyli u vojska v době bitvy na Bílé hoře ale byli na hostině? Nebo za to, že utekli z Prahy a nepokusili se o její obranu? Nebo dokonce za to, že se povstalci dopustili zrady sesazením krále, kterého před tím přijali, kterému přísahali, dokonce dříve, než se fakticky ujal vlády? Nebo za to, že nepřijali nabídku Ferdinanda II. k ukončení povstání, což by znamenalo zachování náboženské svobody pro nekatolíky? Nebo jsou ještě jiné důvody k pokání? Například zhanobení obrazu Panny Marie?

d) Nad rámec obsahu Vašeho dopisu si dovoluji navrhnout ekumenické shromáždění na Staroměstském náměstí k výročí popravy 27 „českých pánů“ jako rekviem za jejich duše v návaznosti i na modlitby císaře Ferdinanda II. za věčnou spásu popravených. Podle světského práva jim nemohl udělit milost, ale prosil Boha, aby jim dal život věčný. Modlil se podle dobových názorů za spásu heretiků, kterým spása nepříslušela, šlo tedy o ekumenický akt, kterým Ferdinand II. předběhl dobu o více než 300 let.

II. K OBSAHU STANOVISKA ČČSH K MARIÁNSKÉMU SLOUPU

a) **Církev československá husitská ... považuje za významnou hodnotu svobody náboženského vyznání a snaží se usilovat o dobrých ekumenických vztahů a kontaktů ...**

Znovuvztyčení mariánského sloupu v Praze 1 s původními protireformačními prvky je z pohledu Církve československé husitské v rozporu se současnými snahami o pokojné vzájemné soužití křesťanských církví a spolupráci k dobru a prospěchu naší země.

Toto vyjádření je samo v sobě rozporné. Nelze se hlásit k ekumenické spolupráci a zároveň upírat katolíkům právo na svobodu kultu na jeho historickém místě. Z katolické strany byla projevena dobrá vůle např. znovu umístěním kalicha na průčelí Týnského chrámu, i když v historickém kontextu se jednalo o symbol protikatolický. Rovněž bylo, již před 2. svět. válkou upuštěno od zahájení procesu svatořečení katolických mučedníků doby husitské.

Můžeme si donekonečna vyčítat vzájemné křivdy, na jedné straně pobité a umučené husity, na druhé straně jimi pobité a umučené katolíky, ale ke spolupráci tak nedospějeme. Katolická církev se, dokonce ústy papeže Jana Pavla II. omluvila za křivdy a násilnosti spáchané na nekatolících. Z protestantské strany ale podobný akt postrádám. Možná by bylo vhodné, když Jan Pavel II. se za násilnosti katolíkům omluvil a osten výčitek by tak měl zmizet, zahájit proces svatořečení (blahořečení) katolických mučedníků doby husitské.

Problém vzájemného vztahu a spolupráce mezi křesťanskými, ale i dalšími církvemi ke spolupráci k dobru a prospěchu naší země chápeme tak, jak je uvedeno v bodě Ia).

b) protireformační symbolika Mariánského sloupu

Mariánský sloup - Výraz poděkování za obranu Prahy před Švédy.

Zde plně souhlasím, jen si dovolím doplnit:

- iniciativa ke stavbě Mariánského sloupu a zasvěcení Prahy Panně Marii vyšla od pražských měšťanů, kteří město bránili a ubránili 101 dní vlastními silami, téměř bez vojska, nikoli od Ferdinanda III.
- v průběhu obléhání vyjádřili Staroměstští ve svém dopise císaři Ferdinandu III., že jsou připraveni pro něho „jakožto krále a pána dědičného a zachování této vlasti milé ani statečkův, ani hrdel nelitovati...“
- tak Pražané a přeneseně celá země vystoupili z pozice objektu mocenských politických her a stali se opět politickým subjektem, který (spolu)rozhoduje o svém osudu.

Nelze nevidět v širším kontextu protireformační charakter Mariánského sloupu.

Protireformační politiku Ferdinanda III. nelze zpochybnit. V dobovém kontextu je však třeba vidět, že v Evropě 17. stol. byla náboženská svoboda velmi výjimečným úkazem, dlouhodobě existovala snad jen v katolickém Polsku. V evangelických státech náboženská svoboda nebyla, pokud bychom měli mluvit o totalitě, byla situace dokonce horší než v katolických státech. Velmi násilný charakter měla protestantizace v tehdejší Anglii, kde byly popraveny tisíce katolíků pro svou víru. Způsoby rekatolizace v českých zemích nevybočovaly u tehdejšího evropského standardu prosazování zásady „koho země, toho víra,“ byl spíše umírněná, spíše bylo užíváno nátlaku než násilí.

České protireformaci lze vyčítat jednu věc – nezachování kompaktát, dohody utrakvistů s katolickou církví, kterými se utrakvistům zaručovaly některé zvláštnosti v rámci katolické církve, např. přijímání podobojí a částečné používání češtiny při mši sv. O jejich zachování bylo diskutováno, ale nakonec k němu nedošlo. Důvodem bylo jednak to, že protestanti sami prosadili jeho vypuštění ze zemského zřízení a jednak zkušenost, že se pod utrakvisty skrývali protestanti, a obava, aby pod rouškou utrakvismu nezůstalo protestantské podhoubí, které vedlo k opakovaným vzpourám.

Panna Maria jako symbol protireformace.

Panna Maria k tomu, že se stala symbolem protireformace, přišla jako slepý k houslím. Panna Maria byla až do Luterovy reformace předmětem úcty křesťanů všech směrů, nejen katolíků, ale i pravoslavných a východních odloučených církví, monofyzitů (Koptů, Etiopů. Syřanů), i nestoriánů a jejich různých odnoží. Panna Maria se dokonce těší úctě i v islámu, kde platí: „kdo nectí Mojžíše, Ježíše a Marii, není muslim“. Podle zkušeností z křesťansko (katolicko) – islámského dialogu je úcta k Panně Marii tím, co nejvíce napomáhá k domluvě a pokojnému soužití křesťanů s muslimy. Protestantské odmítání mariánské úcty je v kontextu nejen křesťanství anomálií.

Panna Maria se stala symbolem protireformace proto, že protestanti mariánskou úctu potírali, její obrazy a sochy ničili a někdy dokonce hanobili. Panna Maria ale byla významnou součástí lidové zbožnosti, a to bylo zřejmě základem toho, že se Panna Maria stala symbolem protireformace. Potírání mariánské úcty nebylo v lidu zdaleka ochotně přijímáno, úcta v lidu i přes oficiální popírání přetrvávala i v protestantském prostředí, a proto se mohla stát symbolem odporu proti reformaci.

Postavy andělů a d'áblů

Od konce 16. stol. se stal symbolem bojovného a vítězného katolicismu archanděl Michael, porážející draka či d'ábla. ...

Archanděl Michael byl a je uctíván v prvé řadě jako ochránce židovského národa, dále křesťanských církví (katolické, pravoslavné), slovanských národů a průvodce duší k poslednímu soudu. Nelze proto redukovat jeho význam na symbol bojovného a vítězného katolicismu. Andělé, potírající d'ábly, ostatně nemohou být čtyřjediný archandělem Michaelem.

V případě mariánského sloupu se jedná o protireformační symboliku, která zahrnuje nejen německou a švýcarskou reformaci, ale i českou reformaci – Jana Husa, utrakvisty, Jednotu bratrskou a Jana Ámose Komenského.

Zde lze opravdu těžko pochopit, jak je možné k tomuto závěru dospět. V nárožích soklu Mariánského sloup stály figury andělů přemáhajících ďáblů znázorňující válku (lev), mor (bazilišek), hlad (drak) a herezi (had). Jak je možné v zobrazení ďáblů ve zvířecí podobě vidět protireformační symboliku? Jaké k tomu vedou důvody? Jak lze něco namítat proti potírání války, moru (epidemií) a hladu?

Lze pochopit, že protestanté mají námitky proti potírání herezí, pokud jsou jimi míněny věroučné odchylky. Slovo hereze má ale ještě obecnější a starší význam, dobrovolné a tvrdošijné setrvávání v nepravdě, lze říci ve lži. Domnívám se, že proti potírání hereze v tomto obecném významu nelze mít námitky. Lze popřípadě ozřejmit i nápísem. Navíc, právě ve vyobrazení anděla, potírajícího herezi byl nabídnut kompromis – zobrazení anděla smíření, dsokonce s příslušným nápísem. (viz I b1).

Z vnějšího pohledu na názor CČSH na anděly potírající neřesti jako symboly potírání protestantů, by mohl někdo i usoudit, že válka, hlad, mor a lež jsou pozitivní protestantské hodnoty a dokonce v souladu se „současnými snahami o pokojné vzájemné soužití křesťanských církví a spolupráci k dobru a prospěchu naší země“. To by, myslím, protestantským církvím neprospělo ani u vlastních věřících, ani u ateistické společnosti a těžko by mohlo vést k pokojnému „soužití křesťanských církví a spolupráci k dobru a prospěchu naší země“.

Vážená paní doktorko, zabývám se dějinami téměř celý život a několik posledních let i problematikou Mariánského sloupu. Je skutečně únavné, stále znovu a znovu vyvracet tvrdošijně opakované názory, které lze považovat za nepravdy a polopravdy.

Prosím, pokud je to ve Vašich silách, pokuste se přispět ke kompromisu, např. ohledně anděla, potírajícího herezi. Zatím andělé nejsou vytesáni, je tedy čas ke kompromisu dospět.

Srdečně Vás zvu k osobnímu setkání a objasnění toho, co nás sjednocuje proti nedemokratické totalitě a nalezení soužití a tolerance ve věcech zatím nás rozdělujících s tím, že bychom návrh na kompromis předložili zainteresovaným osobám.dalším

V Praze, dne 29. ledna 2019

Mgr. Ing. Josef Pejřimovský Ph.D.

Na vědomí:

primátor Hl.m.Prahy,

náměstci primátora Hl. m. Prahy,

paní a páni radní

předsedkyně a předsedové politických klubů Zastupitelstva Hl. M. Prahy

zastupitelky a zastupitelé Hl. m. Prahy

patriarcha Církve československé husitské

pražský biskup Církve československé husitské

arcibiskup pražský

generální vikář arcibiskupství pražského

předseda Společnosti pro obnovu Mariánského sloup